

Les cartes de Fabra

DAVID PALOMA

El volum 8 de les obres completes de Pompeu Fabra conté l'epistolari global del Mestre: 516 cartes, targetes postals, postals, notes i algun altre text, la major part dels quals (394) són cartes enviades *per* Fabra: la resta són cartes, targetes, postals... enviades *a* Fabra. Gràcies a la recerca de Jordi Manent, que és el curador, van sortir a la llum 198 cartes fins aleshores inèdites.

A part de l'estructura i els criteris d'edició, que Jordi Manent explica amb precisió, l'autor valora les cartes des d'un punt de vista lingüístic, filològic, sociolingüístic i històric. Tot de notes aclaridores apareixen al peu de cada epístola, amb detalls biogràfics, acadèmics, històrics, etcètera. El rigor en la presentació de l'epistolari és màxim, cosa que es nota en l'amenitat que en resulta. Fins i tot és agradable de llegir les comunicacions administratives que Fabra signava com a president de l'Institut d'Estudis Catalans, de l'Ateneu Barcelonès o del Patronat de la Universitat Autònoma.

El vuitè volum comprèn també el *Curs de llengua catalana per correspondència* que Fabra va dur a terme el mateix 1948, pocs mesos abans de morir. Jordi Mir explica que la insistència a donar veus per poder localitzar aquests textos va tenir una indicació providencial gràcies a un investigador gironí: Pep Vila. A l'Arxiu Departamental dels Pirineus Orientals de Perpinyà hi van trobar "un conjunt de fulls ciclostilats en paper ceba, envellits però sense cap deterioració important... que constituïen el conjunt complet del material que havia compost el *Curs*". L'alumne era Robert Gendre, els hereus del qual van cedir tot de material a l'arxiu perpinyanès.

El volum 9 és l'últim, el més prim de tots (només té 900 pàgines...), i recull material produït directament o indirectament per Fabra al llarg de la seva vida. Quant a la vida professional, el volum conté 77 textos sobre la reforma lingüística, la descripció de la llengua catalana (en castellà), la divulgació gramatical i la cultura de la llengua (una trentena de conferències reportades). Quant a la vida pública, destaca la vintena de textos relacionats amb l'Institut d'Estudis Catalans i Palestra. Quant a la vida perso-

L'apunt

El 2005 va sortir el primer volum de l'edició científica de l'obra completa de Fabra, fruit d'un acord de

nal, hi ha 38 referències entre semblances, entrevistes, declaracions, manifestos, paraules i comentaris. En cadascun d'aquests blocs, s'indica el diferent grau d'implicació de l'autor. A banda dels que són pròpiament autògrafs, n'hi ha amb pseudònim, subscrits, anònims, reportats (potser sense cap control per part de Fabra), controlats per l'autor...

El volum conté, a més a més, una extraordinària introducció al pensament (socio)lingüístic de Fabra, a càrrec de Georg Kremnitz i Francesc Vallverdú; una detallada cronologia general, escrita per Albert Jané i Jordi Mir, i una llarga bibliografia sobre l'obra i la figura de Fabra, a càrrec d'Anna Pineda.

Els dos últims volums de les obres completes de Pompeu Fabra conformen una gran aportació al coneixement de l'evolució sociolingüística i històrica de la llengua catalana durant la primera meitat del segle XX.

l'IEC i dels governs català i balear, i del compromís de les editorials. Jordi Mir i el malaguanyat Joan Solà, els directors, van anunciar-ne nou volums.

Carta manuscrita de Pompeu Fabra
ARXIU

Rafael Patxot i Jubert respon perfectament al perfil d'un gran humanista. Va ser meteoròleg i escriptor, i va dedicar la major part de la seua vida al mecenatge i la difusió de la cultura catalana en tots els seus vessants. Va néixer a Sant Feliu de Guíxols el 1872, en el si d'una família benestant, i el 1936 va emigrar a Ginebra, on va morir el 1964.

Entre les seues accions de mecenatge i promoció de la cultura catalana hi ha, entre d'altres, la creació de molts ajuts i beques per a la recerca, i la institució de fundacions pedagògiques i musicals en memòria de les seues filles i d'altres membres de la família, com la seua cunyada Concepció Rabell o el seu pare, Eusebi Patxot Llagustera, en record dels quals va instituir un premi musical de composició i un concurs per a compositors. També són destacables les promocions de l'Estudi de la Masia Catalana i l'*Obra del Cançoner Popular de Catalunya*.

L'interès de Patxot per la llengua catalana també queda palès amb la col·laboració que va oferir a l'*Onomasticon Cataloniae*, de Joan Coromines, i els ajuts per a la publicació del sisè volum del *Diccionari Aguiló* (1929), l'*Atlas lingüístic de Catalunya*, d'Antoni Griera (1923-1964), els sis números del *Butlletí de Dialectologia Catalana* (entre 1925 i 1930) i la *Gramàtica històrica del català antic*, també de Griera (1931).

Aquests dos prohoms de la cultura catalana tenen en comú la vinculació, en algun moment de les seues vides, amb institucions importants del país, com L'Avenç, el Centre Excursionista de Catalunya i l'IEC. *

